

Affektprosa
11/5-93

Anek- dote- mord

I sin essay-samling «Kjem-
pers ødeland,» som kommer
i dag, klarer Niels Chr. Ge-
elmuyden å maltraktere den
sannsynligvis beste litteratur-
politiske anekdote som eksisterer
i vårt karrige og humørløse
klima. Det er heldig for ham at
slike ting ikke kan forfølges un-
der Åndsverksloven. Det burde
de.

I tittel-essayet tar han for seg
nordmenns behandling av geni-
er, spesielt før det var mulig å
innse at de lå an til å bli genier.
Han mener at dette er et sær-
norsk fenomen. (Muligens har
han hørt om f. eks. Vincent van
Gogh, men lite tyder på det.) Så
forteller han at utenriksminis-
ter Molotov bønnfalte utenriks-
minister Halvard Lange om å
vise Knut Hamsun nåde og akt-
else under prosessen mot Ham-
sun, og at det var Lange som
svarte med å si «You're too soft,
Mr. Molotov.» Med usvikelig
historisk sans omtaler Geelmu-
yden deretter den sovjetiske
utenriksminister som «verdens
kanskje mest uforsonlige anti-
nazist.» Dette om den mann
som undertegnet Molotov-Rib-
bentrop-pakten på sin regje-
rings vegne.

Geelmuyden, som er en glit-
rende intervjuer, skriver essays
med en slik arroganse at noen
forbigående kunne forledes til å
tro at han vet hva han snakker
om. Derfor, og siden Aftenpos-
ten fremdeles har et noe større
opplag enn det er grunn til å tro
at denne boken vil få, tar vi en
repetisjon:

I sine memoarer fra krigsåre-
ne forteller Trygve Lie om sitt
besøk i Moskva og Leningrad i
oktober-november 1944, kinkig
nok akkurat i de dager da Den
røde hær gikk inn i Finnmark.
Under ett av de første møter
som Lie og justisminister Terje
Wold hadde med Molotov, spurte
den sovjetiske utenriksminis-
ter plutselig hva nordmennene
hadde tenkt å gjøre med Ham-
sun etter krigen. - Vet ikke, sa
Wold. Det er mulig vi ikke sky-
ter ham.

Til de to London-ministrenes
forbløffelse holdt Molotov så en
forsvarstale for Hamsun, roste
ham som en stor dikter, bedyret
at han elsket ham, sa han forsto
hvordan patriotiske nordmenn
måtte betrakte ham, men ba om
at det måtte finnes en utvei for
å redde hans liv, og tilføyde at
Norge skyldte verden og ver-
denslitteraturen dette.

Det var da Terje Wold så på
en av Stalins sjefsbødler og sa:
«Mr. Molotov, you are too soft.»
En annen versjon lyder: «Mr.
Molotov, you must not be that
soft.»

Trygve Lie tilga aldri seg selv
at det ikke var han som bebreid-
et Molotov for bløtaktighet - og
tok ikke utsagnet med i boken.
Terje Wold tilga aldri Lie at
han utelot perlen, og utfoldet en
iherdig virksomhet for å hindre
at den skulle gå i glemmeboken.

Det er gått bra - helt til Geel-
muydens bok foreligger i dag.
Geelmuydens glemmebok.

PER EGIL HEGGE